نگاه هفته

توتال در فاز ۱۱ پارس جنوبی

سعیده شفیعی
پژوهشگر اقتصادی

● شاخص برنت در روزهای آغازین هفته گذشته حدود ۴۹ دلار و شاخص نفت وست تگزاس حدود ۴۶ دلار مبادله شدند. در روزهای میانی هفته، با توجه به تردیدها درباره عدم کنترل بازار از سوی تولیدکنندگان اوپک و افزایش تولید نفت آمریکا، قیمت‌ها نزولی شدند؛ اما در پایان هفته، با انتشار اخباری مبنی بر کاهش شش میلیون بشکه‌ای ذخایر نفت آمریکا، قیمت‌ها مجدد رو به افزایش گذاشتند.

۳ شاخص اصلی قیمت نفت

قیمت نفت «برنت دریای شمال» (Brent) در اواخر روز پنجشنبه ششم ماه جولای، به ۴۸دلارو ۵۳ سنت رسید که نسبت به پایان هفته گذشته، ۸۳ سنت رشد نشان می‌دهد. شاخص نفت «وست تگزاس اینترمدیت» (WTI) نیز در همین زمان ۴۵دلارو ۹۰ سنت معامله شد که نسبت به مدت مشابه هفته قبل، ۶۵ سنت افزایش یافته است.همچنین بنا بر گزارش دبیرخانه اوپک، قیمت سبد نفتی این سازمان (OPEC Reference Basket Price) -شامل میانگین ۱۴ قیمت نفت - در روز پنجشنبه ششم ژوئن به ۴۷دلارو چهار سنت رسید که نسبت به روز مشابه هفته قبل، یک‌دلارو ۷۰ سنت افزایش یافته است.

پیش‌بینی‌های بازاری

به گفته رئیس آژانس بین‌المللی انرژی (IEA)، بازار نفت در نیمه دوم سال جاری میلادی دوباره به توازن خواهد رسید. به گزارش خبرگزاری رویترز به نقل از شانا، وی معتقد است این توازن ممکن است در صورت رشد تولید نیجریه و لیبی، دیرتر رخ دهد؛ زیرا تولیدکنندگان نفت غیرمتعارف (شیل)، در صورت افزایش قیمت ناشی از تصمیمات اوپک، واکنش نشان خواهند داد که این امر نیز بر توازن بازار تأثیرگذار خواهد بود.همچنین «مؤسسه مطالعاتی برن استین» با توجه به شرایط مازاد عرضه در بازار، پیش‌بینی خود را از میانگین قیمت نفت در سال جاری و آتی میلادی تعدیل کرد. براین‌اساس، این مؤسسه برآورد خود از میانگین قیمت نفت را در مدت یادشده، از ۶۰ و ۷۰ دلار به ۵۰ دلار کاهش داد.

مخالفت روسیه با کاهش بیشتر تولید

در آستانه نشست ۲۴ جولای (دوم مرداد) تولیدکنندگان نفت در سن‌پترزبورگ، مقامات نفتی روسیه اعلام کرده‌اند درباره افزایش کاهش تولید و نیز تمدید توافق - که تا مارس ۲۰۱۸ ادامه دارد- مخالفت خواهند کرد. به گزارش فارس، این مقامات معتقدند هرگونه تصمیم‌گیری جدید درباره تولید، پیام نادرستی را از موفق‌نشدن تولیدکنندگان و کنترل بازار به بازار القا خواهد کرد و سبب تعادل‌نداشتن بیشتر در قیمت خواهد شد. با توجه به افزایش پیدانکردن درخور توجه قیمت نفت پس از تمدید توافق کاهش تولید، باید منتظر تصمیمات کشورهای عضو اوپک بر سر کاهش تولید ماند.

قرارداد با توتال در فاز ۱۱ پارس جنوبی

اولین قرارداد بین‌المللی در صنعت نفت در شرایط پسابرجام، روز دوشنبه دوازدهم تیر برای توسعه فاز ۱۱ میدان گازی پارس جنوبی با حضور شرکت فرانسوی توتال، شرکت ملی نفت چین و شرکت ایرانی پتروپارس امضا شد. به گزارش شانا، توتال با ۵۰٫۱ درصد، رهبری این کنسرسیوم را بر عهده دارد و سهم شرکت چینی و ایرانی به ترتیب ۳۰ و ۱۹.۹ درصد خواهد بود. این قرارداد که پس از ۱۲ سال با یک شرکت اروپایی منعقد می‌شود، بر اساس الگوی قراردادی جدید وزارت نفت (IPC) تنظیم شده است. همچنین قرارداد یادشده ۲۰ ساله بوده و انتظار می‌رود ایران حدود ۴۰ میلیارد دلار از محل این سرمایه‌گذاری کسب درآمد کند.

افزایش تولید نفت لیبی

بر اساس گزارش‌ها، تولید نفت لیبی به بالاترین میزان خود از سال ۲۰۱۳ تاکنون رسیده است. به گزارش خبرگزاری بلومبرگ، به نقل از فارس، تولید نفت این کشور در هفته گذشته، به بیش از یک میلیون بشکه در روز افزایش یافت. در ابتدای سال جاری میلادی تولید نفت لیبی فقط ۶۹۰ هزار بشکه در روز بود که با بازگشت بزرگ‌ترین میدان نفتی این کشور به نام «شراره» در ماه ژوئن به چرخه تولید، این میزان افزایش درخورتوجهی یافته است. این افزایش تولید اگرچه می‌تواند به‌نفع این کشور باشد؛ اما به احتمال زیاد، اثری منفی بر توافق کاهش تولید نفت اوپکی‌ها و غیراوپکی‌ها خواهد داشت.

گاز طبیعی

به گزارش اداره اطلاعات انرژی دولت آمریکا (EIA)، قیمت شاخص اسپات هنری هاب (Spot Henry Hub) به‌عنوان شاخصی برای قیمت فروش لحظه‌ای گاز طبیعی در آمریکا، در هفته منتهی به ششم جولای به دودلارو ۹۹ سنت رسید که نسبت به هفته گذشته، تفاوت چندانی نشان نمی‌دهد.

جبل‌عاملی، در گفت‌وگو با «شرق» کارنامه دولت یازدهم در حوزه اقتصاد را بررسی کرد

از دولت انتظار «نه» گفتن داریم

مشکل مؤسسات مالی به‌دلیل اغتشاش در قانون است

عکس: امیر جدیدی، شرق

سیدمسعود آریادوست

کسری بودجه کابوس وهمناک دولت‌هاست، اما منشأ این کابوس در دولت‌های ایران کجاست؟ پویا جبل‌عاملی در تشریح برخی از دلایل کسری بودجه دولت‌ها در گفت‌وگو با «شرق» چنین سخن می‌گوید: «فلان نهاد که کار فرهنگی انجام می‌دهد و کتاب منتشر می‌کند، اما کتابش را کسی نمی‌خرد. مردم این را نمی‌خواهند و نمی‌پسندند. پس چرا ما باید به این نهاد بودجه بدهیم؟ چرا هزینه نهادی که کارش را مردم نمی‌خواهند باید از بیت‌المال تأمین شود؟ این نوع تصمیمات از جمله دلایل کسری بودجه است». حال که دولت چنین حاتم طایی می‌شود و در نهایت دستش خالی می‌ماند، چه‌کار می‌کند؟ جبل‌عاملی در پاسخ می‌گوید: «... دولت برای جبران کسری بودجه ممکن است دست‌به‌دامان بانک مرکزی شود یا راه دیگری مثل قرض‌کردن از بانک‌ها را پیش بگیرد». با این اوصاف باید پرسید که عوارض این وضعیت چیست؟ آیا تأثیرات سوء این تصمیم بر پیکره جامعه و به‌ویژه معیشت مردم را می‌توان تبیین کرد؟ مشخصا بله. پویا جبل‌عاملی در این مورد می‌گوید: «اگر این روند (استقراض از بانک‌ها) را ادامه بدهیم، درنهایت می‌تواند ایجادکننده تورم در دوره‌های آتی باشد». ادامه حکایت استقراض بانکی دولت، معیشت مردم، جریان مؤسسات مالی اعتباری و در نهایت کمین پوپولیسم در مسیر انتخابات ۱۴۰۰ را در این گفت‌وگو دنبال کنید.

با نگاه به کارنامه اقتصادی دولت نکات مثبتی را می‌توانیم تشخیص دهیم؛ ازجمله مهار تورم و ایجاد ثبات اقتصادی در کشور. اگر بخواهید به این موارد، نکات و موارد مثبت دیگری را به اضافه کنید، چه مباحثی را مطرح خواهید کرد.

البته این عناوینی که مطرح کردید، عناوین کمی نیستند. ما برای مدت‌های مدید، تورم دورقمی در اقتصاد داشتیم. در سال ۹۱ اصلا تصور این را نداشتیم که تورم ما زمانی تک‌رقمی شود. این مسئله به‌صورت آمال و آرزو برای بسیاری از اقتصاددان‌های کشور بود. آن زمان اگر می‌گفتیم دولتی سر کار می‌آید که می‌تواند تورم را تک‌رقمی کند، شاید اغلب می‌خندیدند. کسی به این مسئله اعتقادی نداشت. حتی اگر مصاحبه تعدادی از کارشناس‌ها را که به دولت کمک کردند مطالعه کنیم، در ابتدای کار واقعا تصور این را نداشتند که می‌توان تورم را تک‌رقمی کرد. به‌هرحال سیاست‌های اتخاذ شده منجر به کاهش تورم شد. این مسئله را باید یک گوهر گران‌قدر بدانیم. البته برای کسب این دستاورد، هم تغییر انتظارات مردم درباره وضعیت اقتصادی کمک کرد و هم اتخاذ سیاست‌های اقتصادی. امروزه به دلیل مشکلاتی که در حوزه پولی داریم، بیم آن وجود دارد این دستاورد تا پایان سال از بین برود و از تورم تک‌رقمی دور شویم. هر چند می‌توان پیش‌بینی کرد حد تورم به میزان ۱۲ درصد باقی بماند. اما آنچه مهم تلقی می‌شود این است که این دستاورد احتمالا در دولت دوم آقای روحانی پایدار نخواهد بود و باید اصلاحاتی را انجام دهند تا بتوان از این دستاورد دفاع کرد. وقتی تورم تک‌رقمی داشته باشیم، وضعیت باثبات در بازار ایجاد می‌شود. ویژگی تورم تک‌رقمی و کم این است که بازارها مثل دوره آقای احمدی‌نژاد نیست که صبح به صبح، ملت سایت‌ها را چک و بازارهای طلا و ارز را مدام رصد می‌کردند. در تورم تک‌رقمی دیگر اوضاع این‌گونه نیست. در دولت آقای روحانی به غیر از این موارد اصلاحات دیگری هم شکل گرفته است. نمونه آن صادرات نفت است. بعد از برجام حتی عده‌ای می‌گفتند تولید و صادرات نفت کشور دیگر به سطح سابق باز نمی‌گردد. اما این رخداد در زمان بسیار کوتاه چندماهه حاصل شد و حتی تعجب غربی‌ها را هم منجر شد که چطور وزارت نفت توانست این کار را به پیش ببرد. این هم دستاورد بزرگی است که در دولت آقای روحانی کسب شد. وقتی توانستیم صادرات نفت را به سطح قبل از دوران تحریم بازگردانیم، رشد بیش از هشت درصد عاید کشور گردید.

در زمینه‌های دیگر ازجمله گمرک و مالیات وضعیت بهتر شد و دولت آقای روحانی موفق عمل کرد. هرچند باز هم جای کار دارد. به‌عنوان مثال درباره مالیات باید پایه‌های مالیاتی‌مان را افزایش بدهیم و باید از بوروکراسی موجود، که پرداخت مالیات آن را رقم زده به میزان شایان توجهی کم شود.

مسئله دیگر به شفاف‌نبودن برخی مسائل در دولت یازدهم بازمی‌گردد. بودجه‌ای که امروزه نوشته می‌شود، بودجه‌ای است که بسیاری از مخارج و درآمدهای دولت را پوشش نمی‌دهد. به‌عنوان مثال قانون هدفمندی یارانه‌ها سرخود است و در بودجه جایگاهی ندارد؛ درحالی‌که بودجه باید همه هزینه‌ها را پوشش بدهد.

نمونه دیگر مسائلی که در بودجه شفاف نیست، به صندوق توسعه ملی باز می‌گردد. هزینه‌ای که از طرف صندوق توسعه ملی انجام می‌شود، در بودجه نمی‌آید. چنین مسائلی شفافیت کار را کم می‌کنند و سازمان برنامه و بودجه باید در این زمینه چاره‌اندیشی کند. در واقع باید مغز متفکری موجود باشد تا خرج‌کردهای بهینه دولت را بتواند مشخص کند؛ نه اینکه صرفا برای دولت بودجه را بنویسد. این قدرت تجزیه و تحلیل را در سازمان برنامه ندیدیم.

در این میان نباید از فعالیت‌های بانک مرکزی غافل ماند. درباره بانک مرکزی باید گفت که ثبات قیمتی حاصله یکی از دستاوردهای بانک مرکزی بوده و نمی‌توان از آن چشم‌پوشی کرد. اما درباره اصلاح نظام بانکی باید گفت هرچند کارهایی انجام شده ولی کارها در مقابل مشکلات بسیار ناچیز بوده است. کاری که در سال قبل انجام شد، مدنظر قراردادن IFRS بود. بانک مرکزی در مقابل بانک‌ها ایستادگی خوبی داشت و باعث شد که بانک‌ها زیان انباشته خود را اعلام کنند. این تصمیم هرچند خوب بود، ولی ناچیز است. اصلاح سیستم بانکداری کشور یکی از دغدغه‌های کشور است که باید به آن پرداخت.

از تورم به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های موفق کارنامه دولت آقای روحانی یاد کردید. مسئله اینجاست اگر دولت اکنون بخواهد بدهی‌های خود را با بانک‌ها صاف کند، بنابه به گفته خود شما ممکن است این تورم تا حدود ۱۲ درصد هم پیش برود و این یعنی تقریبا دو برابرشدن تورم کنونی. آیا باز هم باید کاهش تورم را مؤلفه درخشان دولت یازدهم دانست؟

ما دو نوع عدم تعادل داریم که یک نوع آن در دولت است و عبارت است از عدم تعادل بین هزینه و درآمد که خود را به صورت کسری بودجه نشان می‌دهد. یک نوع عدم توازن هم در بازارهای مالی داریم که در واقع همان بحث ترازنامه بانک‌هاست که بخش بدهی‌هایشان مدام در حال افزایش است و این به خاطر پرداخت سود بالا از طرف بانک‌هاست. دلیل دیگر این مسئله این است که دارایی بانک‌ها درآمد واقعی ایجاد نمی‌کند. به همین دلیل شاهد یک نوع عدم توازن در بخش مالی نیز هستیم. این عدم توازن‌ها می‌تواند در دوره‌های آتی پتانسیل ایجاد تورم را داشته باشد. وقتی کسری بودجه داشته باشیم و اگر دولت برای این کسری نتواند راه‌حلی را تبیین کند، پس باید چکار کرد؟ ممکن است که دست به دامان بانک مرکزی شود یا راه دیگری مثل قرض‌کردن از بانک‌ها را پیش بگیرد. اگر این روند را ادامه بدهیم، در نهایت می‌تواند ایجادکننده تورم در دوره‌های آتی باشد.

راهکار چیست؟

راهکاری که وجود دارد این است که دولت باید بررسی کند چه راه‌هایی وجود دارد تا از آن طریق کسب درآمد کند؛ آن‌هم بدون اینکه بانک مرکزی را تحت فشار قرار دهد. دولت بعد از کسب درآمد، بدهی خود را به سیستم بانکی بدهد تا آن عدم توازن در سیستم بانکی نیز حل شود. این راهکار حتما باید همراه با اصلاح نظام بانکی باشد. اما اصل قضیه این است که دولت باید از یک جایی فارغ از آنجا که اکنون مشغول کسب درآمد است، کسب درآمد کند. اما از کجا؟

ما صندوق توسعه ملی داریم که برای عمران و آبادانی کشور در نظر گرفته شده. ولی وقتی اقتصاد کشور با این همه کسری مواجه است که ممکن است هر لحظه فرو بریزد، دیگر جایی برای عمران و آبادانی باقی نمی‌ماند. پس از این منابع می‌توان برای اضطرار امروز استفاده کرد. درحال‌حاضر نسبت بدهی دولت به تولید ناخالص داخلی ۴۵ درصد است؛ لذا قادر هستیم که بازار بدهی خودمان را توسعه بدهیم. سرمایه‌گذاران خارجی را وارد بازار داخلی کنیم که البته حرکت‌هایی صورت گرفته، ولی باز هم جا دارد ادامه‌دار باشد. باید این میزان بیشتر شود.

ادامه در صفحه ۱۵

خبر ویژه

پلیمر آریاساسول موفق به کسب نشان ۵ ستاره ایمنی و محیط زیست از انگلستان شد

● شرکت پلیمر آریاساسول به‌عنوان نخستین شرکت ایرانی فعال در حوزه نفت، گاز و پتروشیمی موفق به کسب دو گواهی پنج‌ستاره در ایمنی و بهداشت و همچنین محیط زیست از شورای ایمنی انگلستان (British Safety Council) شد.

بنا بر گزارش روابط‌عمومی این شرکت، پیرو ممیزی‌های به‌عمل‌آمده از سوی شورای ایمنی انگلستان، شرکت پلیمر آریاساسول بالاترین نشان سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت و همچنین محیط زیست را از آن خود کرد. مهندس امیرحسین بحرینی، مدیرعامل آریاساسول، در این خصوص گفت: «پس از بررسی معتبرترین سازمان‌های بین‌المللی فعال در حوزه مدیریت ایمنی و بهداشت و همچنین محیط زیست، شورای ایمنی انگلستان (British Safety Council)- که قدمتی ۶۰ ساله و در بیش از ۵۰ کشور جهان فعالیت دارد- به منظور تعیین جایگاه سیستم مدیریت ایمنی، بهداشت و محیط‌زیست، شرکت پلیمر آریاساسول در سطح جهانی برگزیده شد».

بحرینی همچنین درخصوص روند ممیزی شرکت از سوی شورا اظهار کرد: «تیم کارشناسی شورا پس از بررسی‌های دقیق و جامع سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت و همچنین محیط زیست شرکت بر اساس مدل پنج‌ستاره‌ای سازمان گواهی‌های پنج‌ستاره کامل خود در دو حوزه ایمنی و بهداشت و همچنین محیط زیست را به شرکت پلیمر آریاساسول اعطا کردند».

وی خاطرنشان کرد: «قبل از شرکت پلیمر آریاساسول ایران، شرکت‌های بزرگ نفتی دنیا از جمله بریتیش پترولیوم، رویال داچ شل و فاستروویلر موفق به اخذ پنج ستاره کامل این سازمان شده‌اند».شرکت پلیمر آریاساسول با ظرفیت تولید سالانه یک میلیون و ۶۰۰ هزار تن اتیلن، پلی‌اتیلن سبک، سنگین و متوسط دارنده رتبه نخست شاخص بازدهی فروش در گروه پتروشیمی در رتبه‌بندی صد شرکت برتر ایران در سال ۹۵ یکی از شرکت‌های پتروشیمی پیشرو در حوزه HSE در خاورمیانه است.

اخبار

معاون وزیر نیرو خبرداد: مسئله آب کشور امنیتی شد

● **تسنیم:** معاون آب و آبفای وزارت نیرو گفت: وضعیت آب، این مایع گرانبها به‌قدری حساس شده که در شورای‌عالی امنیت ملی مطرح شده و بایستی با تمام توان علمی و تجربی به حل این موضوع بشتابیم. رحیم میدانی در شورای حفاظت آب استان فارس که با حضور معاون استاندار این استان برگزار شد، گفت: وضعیت مدیریت مصرف آب در بخش کشاورزی و شهری نامناسب است و زیان نهایی متوجه خود بهره‌برداران و مصرف‌کنندگان است. وی ادامه داد: با ادامه وضعیت نامناسب مصرف و آسیب‌دیدن منابع آب سطحی و زیرزمینی، تأمین آب برای کشاورزی و شرب مردم در آینده بسیار چالش‌برانگیز خواهد بود. وی به قانون توزیع عادلانه آب اشاره کرد و افزود: این قانون، قانون مؤثری است؛ اما به اصلاح نیاز دارد و در دولت یازدهم قوه قضائیه در مدیریت آب همکاری بسیار خوبی با این بخش داشته که جای بسی تشکر دارد. معاون وزیر نیرو، به تشکیل یگان حفاظت آب در آینده نزدیک اشاره کرد و تشکیل این یگان را منوط به همراهی بیش‌ازپیش قوه قضائیه و نیروی انتظامی دانست.

دستگیری یک قصاب با ۴۵۰ کیلوگرم گوشت الاغ

● **ایسنا:** فرمانده انتظامی بخش چنارشاهیجان در استان فارس از دستگیری یک قصاب با ۴۵۰ کیلوگرم گوشت الاغ در این منطقه از شهرستان کازرون خبر داد. سیامرز صادقی گفت: در بازرسی از یک مغازه قصابی در چنارشاهیجان شهرستان کازرون در استان فارس، بیش از ۴۵۰ کیلوگرم گوشت الاغ کشف شد. وی گفت: مأموران بخش انتظامی چنارشاهیجان قصاب یادشده را دستگیر کرده و به همراه گوشت الاغ کشف‌شده تحویل مقام قضائی دادند. فرمانده انتظامی بخش چنارشاهیجان از مردم درخواست کرد که اگر از این قصاب شکایت دارند به کلانتری این بخش مراجعه کنند.

معاون وزیر: میزان قاچاق کالا در دولت یازدهم ۵۰ درصد کاهش یافت

● **ایرنا:** یدالله صادقی،معاون امور اقتصادی و بازرگانی وزارت صنعت، معدن و تجارت گفت: میزان قاچاق کالا از رقم ۲۵ میلیارد دلار در ابتدای دولت یازدهم، به ۱۲.۵ میلیارد دلار درحال‌حاضر رسیده و ۵۰ درصد کاهش یافته است.

توقف تدریجی تولید خودروی پراید

● **ایرنا:** معاون مهندسی شرکت سایپا با بیان اینکه کیفی‌سازی و تولید محصولات جدید، در این شرکت آغاز شده است، گفت: تولید خودروی پراید به‌تدریج متوقف خواهد شد. پرویز آفتاب در حاشیه بازدید از نمایشگاه خودروی البرز افزود: برنامه شرکت سایپا بر این است که به‌تدریج خودروهای جدید را جایگزین خودروهای قدیمی کند که این اتفاق برای خودروی پراید اتفاق رخ می‌دهد. وی خاطرنشان کرد: خودروی پراید به لحاظ کیفی استانداردهای موجود کشور را کسب کرده و برای اخذ مجوز این خودرو تا آخر سال آینده هیچ مشکلی وجود ندارد. وی در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به اینکه شرکت سایپا اکنون در بحث خودرو از دو نگاه به مقوله تولید می‌پردازد، گفت: فناوری ساخت محصولات و استفاده از تجهیزات جدید برای خطوط تولید، دو برنامه محوری این شرکت است و تلاش می‌شود تا از بهترین تکنولوژی‌ها استفاده شود.